

Nezabúdať na tých, čo nezabúdajú... (O iniciatíve Spájame kronikárov Slovenska)

Don't forget those who don't forget...
(About the initiative We bring together chroniclers of Slovakia)

Martin Lukáč-Kinčes

Kontakt / Contact

Mgr. Martin Lukáč-Kinčes, Ústav evropskej etnológie, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, Jaselská 201/18, 602 00, Brno, Česká republika, e-mail: mart.lukac@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6884-1736>

Ako citovať / How to cite

Lukáč, M. (2021). Nezabúdať na tých, čo nezabúdajú... (O iniciatíve Spájame kronikárov Slovenska). *Etnologické rozpravy*, 28(2), 100-102.

V prvom rade by som sa na tomto mieste chcel poďakovať redakcii **Etnologických rozpráv** za výzvu i príležitosť napísať túto správu, adresovanú odbornej etnologickej obci a okruhu amatérskych nadšencov etnológie. V tejto správe si dovoľm byť o niečo osobnejší.

Zárodok myšlienky vzniku neformálnej komunikačnej platformy pre kronikárov z celého Slovenska vznikol ešte na začiatku mojej vlastnej kronikárskej činnosti. Dodnes mám pred očami skromnú brožúrku A4 formátu v hrebeňovej väzbe s niekoľkými inštrukciami pre kronikársku prácu, ako výstup z nejakého dávnejšieho školenia kronikárov, ešte zo začiatku tohto storočia, ktorú mi s dôverou odovzdala moja predchodkyňa poznamenajúc, že to je jediný dokument, tvoriaci základ jej kronikárskeho vzdelania.

Neúmernosť pestrosti a celkového objemu kronikárskej činnosti v porovnaní s nedostatkom metodických materiálov vo mne podnecovali záujem o spoznanie sa s kolegami kronikármi, aby bolo možné nedostatok publikácií, metodických príručiek či akýchkoľvek iných pokynov a usmernení čiastočne nahradiť, ba až suplovať vzájomnou výmenou skúseností, spôsobov práce i riešenia akýchkoľvek problémov a peripetií.

Napriek vedomiu, že stále veľká časť kronikárov boli (sú?) ľudia v dôchodkovom veku bez akýchkoľvek počítačových zručností (hrstka z nich aj bez záujmu sa v tejto oblasti aspoň začiatočnícky „dovzdelat“), neodolal som spontánnemu impulzu založiť Facebook skupinu **Spájame kronikárov Slovenska** (Lukáč, b. d.a), ako jedinú celoslovenskú komu-

nikačnú platformu pre kronikárov.

Hoci sa kronikári stretávali aj predtým, išlo skôr o sporadické príležitosti v podobe stále výnimočne usporadúvaných kronikárskych školení či výstav kroník a pamätných kníh. O čosi slávnostnejšou príležitosťou sa stalo v poslednom období vyhodnotenie celonárodnej súťaže **Slovenská kronika** v Martine, ktoré sa koná každé dva roky.

Po zániku periodika **Slovenská kronika**, ktoré vychádzalo v rokoch 1997 – 2000 ako príloha dnes už taktiež neexistujúceho časopisu **Národná osвета**, slovenskí kronikári stratili možnosť pravidelnej spätnej väzby a fundovanej, korektnej informovanosti. Táto medzera nie je zaplnená dodnes.

Skupinu **Spájame kronikárov Slovenska** som zakladal s tým, že bude plniť najmä komunikačnú funkciu – diskusie kronikárov z celého územia Slovenska; zdieľanie aktualít z oblasti kronikárstva; zverejňovanie relevantných a podnetných námetov, informácií, atď. Platforma vznikla s ambíciou, aby sa takto vytvorená komunita ľudí postupne zásadným spôsobom podieľala na vzniku občianskeho združenia, ktoré by malo väčší kredit rozvíjať inak nepovšimnuté a dlhodobo zaznávané kronikárstvo na Slovensku.

Na tomto predsavzatí sa nič nezmenilo. V súčasnosti táto skupina spája bezmála 300 členov – väčšinou kronikárov, ale tiež záujemcov o túto problematiku – historikov, archívárov, pracovníkov osvetových stredísk či členov Zborov pre občianske záležitosti (ZPOZ). Rovnaký prístup a rovnaké možnosti reagovať na kronikárske novinky okamžite a kedykoľvek sa tak v rovnakom čase dostali do rúk tak záhorským kronikárom, ako aj kronikárom, pôsobiacim na východe republiky pod Vihorlatom.

Dovolím si tvrdiť, že sa skupine a teda aj iniciatíve **Spájame kronikárov Slovenska** darí aktivizovať slovenské kronikárstvo tak „zdola“ (zoznamovanie sa kronikárov, zdieľanie skúseností, účasť na nezištne organizovaných webinároch, atď.), ako aj „zhora“ (zvýšenie záujmu o problematiku kronikárstva zo strany ústredných štátnych orgánov a inštitúcií v rámci ich kompetencií a realizačných možností; aktívny prístup vybraných regionálnych osvetových stredísk a postupná renesancia kronikárskej metodiky v regiónoch).

Je tiež vhodné oceniť tých kolegov kronikárov, ktorí sa neboja konštruktívnej kritiky a spätnej väzby na svoje kronikárske zápisy. Veľmi ma teší, že viacerí zasielajú organizátorom súťaže **Slovenská kronika** tieto zápisy s prosbou o posudky odbornej poroty ešte v období dlho pred vyhlásením ďalšieho ročníka tejto celonárodnej súťaže.

Táto aktivizácia je o to významnejšia, že ide o vitálny impulz, ktorý zachraňuje fenomén lokálneho kronikárstva na Slovensku pred totálnym rozkladom a nenávratnou degradáciou v minulosti veľmi solídnej úrovne kronikárstva.

Aj doposiaľ nezainteresovaným pracovníkom v oblasti kultúry začal byť zrejmy význam kronikárstva a ostali milo prekvapení úsilím samotných kronikárov o vlastný odborný rast, vzdelávanie – tieto odozvy prichádzajú od kronikárov na každom osobnom školení i na online webinároch a sú živnou pôdou pre ďalší rozvoj kronikárskej metodiky a vzájomnej spolupráce kronikárov.

V blízkej budúcnosti plánujeme doterajšiu iniciatívu skonsolidovať a podujat' sa tak na ďalšie významné kroky – na obnovu celonárodného periodika pre kronikárov a vlastivedných pracovníkov, vznik webovej stránky pre kronikárov, atď.

Slovensko v priebehu tohto desaťročia čaká tiež celonárodný prieskum a výskum (mapovanie) lokálneho kronikárstva s plánovanými početnými výstupmi tak pre samotných kronikárov, pre pracovníkov v oblasti kultúry a osvetu, ako aj pre laickú verejnosť.

Čo zaželať slovenskému kronikárstvu do budúcnosti? Čo najviac nadšených, objektívnych a pravdovravných kronikárov. Dostatok kronikárskych metodikov, a keď nie tých, tak aspoň dostatok metodických materiálov. Obnovu kronikárskej metodiky – pravidelných kronikárskych školení na celom území Slovenska. A v neposlednom rade... silný, a pritom neobmedzujúci zákon o kronikárstve, ktorý by bol smerodajný tak pre kronikárov, ako aj pre samosprávy, školy a iné subjekty, zapojené do kronikárskej činnosti.

Prvotnú myšlienku kronikárskeho zákona predostrel PhDr. Igor Krištek, CSc. (1936 – 2015) – etnológ, niekdajší riaditeľ Slovenského národného múzea v Martine, predseda Muzeálnej slovenskej spoločnosti a nadšený lektor kronikárskych školení. My sme si ju medzičasom nielen osvojili, ale dokázali sme ju rozvinúť.

Ak sa nám podarí podnietiť rokovania, vedúce k spracovaniu a k schváleniu zákona o kronikárstve – v Martine ako nepísanom hlavnom meste slovenského kronikárstva by pri tých najoptimistickejších predsavzatiach následne mohlo dôjsť k vzniku štátnej metodologickej inštitúcie s pracovným názvom **Národné vlastivedné stredisko v Martine**, ktorá by o.i. zastrešovala aj celoštátnu kronikársku metodiku. Od tohto kroku si mnohí kronikári sľubujú elimináciu sporov so samosprávami, keď býva rozhodujúcim len fundovane a rozhodne podaný názor kronikárskeho metodika, nakoľko súčasná legislatíva neposkytuje dostatok argumentov pre oblasť kronikárstva.

Iniciatíva **Spájame kronikárov Slovenska** pôsobí zatiaľ výhradne ako skupina na sociálnej sieti Facebook, avšak popri tom sa osobne venujem tiež obsahovej tvorbe blogu **Kronikárska metodika** (Lukáč, b. d.b).

Na záver by som si dovoľil vyzvať všetkých kronikárov z celého územia Slovenska: milí priatelia, prosím, pokiaľ ste obecnými / mestskými / školskými / spolkovými / firemnými / rodinnými kronikármi alebo vediete inú špecifickú kroniku, príp. pamätnú knihu, neváhajte a pridajte sa k nám! Zároveň ste vítaní na každom z budúcich vyhodnotení súťaže Slovenská kronika v Martine, aj keby ste sa do tejto súťaže priamo nezapojili – určite oceníte priamy kontakt s ďalšími kolegami kronikármi, možnosť osobných rozhovorov a zdieľania skúseností i prehliadky vybraných kroník. Dovidenia na našich stretnutiach či v rámci platformy **Spájame kronikárov Slovenska!**

Referencie

Lukáč, M. (b. d.a). *Spájame kronikárov Slovenska* [Facebooková stránka]. Facebook. Získané 2. 12. 2021, z <https://www.facebook.com/groups/154378055202352/>

Lukáč, M. (b. d.b). *Kronikárska metodika*. Slovenské kroniky. <https://slovenskekroniky.blogspot.com/>